

“Ne olacak bu gençlerin hali?”
“Ah şu gençler!”
“Bu gençlerden hiçbir şey olmaz!” Hemen hemen pek çoğumuzun duyduğu belki de şimdi kendi çocuklarımıza söylediğimiz her devir kendini tekrar eden serzenişler... Peki ne istiyoruz gençlerden? Büyümelere neden izin vermiyoruz? Ergenlik nasıl bir süreç? Anne babayla büyütmekte olan bir çocuğun ilişkisi nasıl daha sağlıklı olur? Ergenleri daha iyi anlayabilmek için İstanbul Psikanaliz Derneği Kurucusu Talat Parman'ın kitapları eğitimciler ve aileler için yol gösterici olabilir. Özellikle Parman'ın **‘Ergenlik ve Merhaba Hüzün’** kitabı içi kapanan, herkesten uzaklaşan, zaman zaman asabileşen, “Bu çocuk neden mutsuz?” gibi aklınıza takılan pek çok şeyin yanıtını verebilir.

Talat Parman ergenliğin bir yas süreci olduğunu söylüyor. Bu çocukken kurduğumuz uçsuz bucaksız hayallere ve çocuksu bedene olan bir veda. Gençlerle ilgili yakınmalar sürse de Parman gençliğin bir ideal haline geldiğini belirtiyor ve önemli bir noktaya dikkat çekiyor: **Evvelden genç, toy, deneyimsiz, bilgisiz görülür adam yerine konulmazdı. Şimdi hayranlık duyulan bir şey. Şimdi herkes gençler gibi olmaya başladı. Köylerde eskiden ihtiyar meclisi olurdu. Şimdi düşünün kime ihtiyar dersiniz? Kim bunu kabullenir? O nedenle ergenlik krizinden çok ailenin krizinden söz etmek gerek.**

Ergenlik dönemindeki çocuklar bir yandan büyümeyle yüzleşirken bir yandan da sınavlarla boğuşuyor. Ailelerin de çarşın bir dişisi haline geldiği bu düzenle ilgili Talat Parman, **“Sistemi böyle kurdular. 12 Mart'ta başlayan bir süreç bu, 12 Eylül'le iyice ağızlaştı. Devrimciliği, solu kesmek için yapıldı. Gençlik politikayla ilgilenmesin diye YÖK kuruldu ve örneğin vizeler kondu. Eskiden üniversitelerde yalnızca finaller vardı, vizeler YÖK icadıdır. Demokrat Parti'yle başlayan Amerikan hayranlığının da bir sonucu. Büyük bir yarışmacılık var şimdi. Amaç çocuklar politikayla uğraşmasın. Yalnızca yüceltsinler, yani çalışsınlar, çalışsınlar... Sürekli bir yarışma var”** diyor.

Talat Parman'la sınav stresiyle büyüyen çocuklardan, başkalaşan bedenine, çocukluğuna veda eden gençlere, ergenlerin aileyle kurduğu ilişkiye kadar pek çok ayrıntıyı konuştuk.

• **Kitaplarınızda ergenlik kavramını farklı konu başlıklarıyla ele alıyorsunuz. Ergeni anlayabilmemiz için öncelikle ergen kime denir ve nasıl bir süreçten söz ediyoruz?**

Birçok açıdan bakabiliriz. Freud daha çok puberte yani erinlikten bahseder. Tıbbi bir terim olan puberte ile ergenlik arasındaki fark; puberte biyolojik bir dönemdir. Erişkin bedene geçmek demek ikincil cinsel nitelikler dediğimiz özelliklerin ortaya çıkmasıdır. Kızlarda regl olma, göğüslerin çıkması, üreme organlarının gelişmesi. Erkeklerde testislerin büyümesi, sperm üretir hale gelmesi, ayrıca

ÜÇ KUŞAK KRİZDE

İstanbul Psikanaliz Derneği Kurucusu Talat Parman, “Ergenlik krizinden çok ailenin krizinden söz etmek gerek. Anne baba orta yaş krizindedir, büyükanne büyükbaba da yaşlılık ve ölüm krizindedir” diyor.

Psikanaliz nedir? Psikanalizin temel hedefi nedir?

Psikanaliz Freud tarafından şöyle tanımlanıyor: Birincisi başka olanaklarla ulaşılamayan ruhsal olgulara ve süreçlere ulaşmak için kullanılan bir tekniktir. İkincisi bu teknikten yola çıkarak bazı ruhsal hastalıkları tedavi etmeye yarayan bir yöntemdir. Üçüncüsü de insan ruhsallığı üzerinde sağladığı bilgilerden oluşan bir bilimdir. Yani üç ayak üzerinde oturuyor. Psikanaliz insan hakkında bilgi verdiği için insan bilimlerini de etkiliyor. Onlarla karşılıklı birbirini besleme ilişkisi içinde. Kurucu başkanı olduğum İstanbul Psikanaliz Derneği veya diğer psikanaliz dernekleri olarak yalnızca ruhsal sorunlarla ilgilenmiyoruz. Sinema, müzik, felsefe, sosyoloji, antropoloji, edebiyat, tarih üzerine etkinliklerimiz var. Freud'un görüşlerini genişletmesini sağlayan edebiyat, antropoloji, felsefe sanat olmuştur. Örneğin Sofokles'in Kral Oidipus'u bir tiyatro yapıtıdır. Yalnızca insan bilimleri değil insanın tüm yaratım alanları da plastik sanatlardan tiyatroya ve müziğe kadar psikanalizle ilişki içinde.

hemen dahil olabiliyordu. Ergenliği ortaya çıkaran da aslında okul. Fransa'da Jules Ferry dönemine kadar zorunlu okul yoktu. İki okul vardı, zenginlerin soyluların çocuklarının gittiği okullar diğeri de kilise okulları. Modernlikle başladı okul. Bir yandan da endüstri devrimi oluyor. Daha evvel meslek babadan oğula, annedenden kıza geçiyor. Nasıl çocuk bakılır, nasıl dikmiş dikilir kız annedenden öğreniyor, nasıl tarla sürülür veya at nallanır, oğul babadan öğreniyordu. Ne zaman sanayi devrimi başlıyor sanayi devrimi, fabrikada işçi demek. Okulda öğretiliyor bu. Hem ulus bilinci hem teknik

öğretimi.

“ERGENLİK BİR YAS SÜRECİDİR”

• **“Ergenlik bir yas sürecidir ve mutlu ergen diye bir şey yoktur” diyorsunuz. Ergenlik neden böyle bir süreç?**

Bu konuda çıkardığım ilk kitabım; Ergenlik ya da Merhaba Hüzün'dür. ‘Merhaba Hüzün’ François Sagan'ın bir kitabıdır. Kendisi kitabını yazdığında 18 yaşını doldurmuştu, o da bir ergendi. Sagan bu kitabında büyümenin nasıl çocukluğa veda etmek olduğunu anlatır. Her veda bir yas sürecidir. Yas kötü bir şey değildir! Yas tutmamız gerekir, bir sayfayı çevirmek ve öteki sayfayı açmak için. Ergenler öncelikle çocuksu bedene veda etmek zorunda. Bir çocuk hayal kurduğunda her şey olabilir. Büyüdükçe bedeninin kısıtlamalarıyla karşılaşır. Düşleminde olimpiyat şampiyonu, en iyi keman virtüözü, bilim adamı, astronot vb. olabilir. Bunu hayal edebilir ama yaşı ilerledikçe çoğu şeyi olamayacağını, yapamayacağını anlar. O nedenle ergen düş dünyasının yasını tutuyordur aslında, yalnızca çocukluğunun değil! Bu bir paradokstur. Çocuklarımızın hayalleri sonsuz geniş ama bedenleri güçsüzdür. Erişkin oldukça bedenimiz güçlenir, toplumsal olarak da güçlenir. Buna karşılık bakarız ki düşlerimiz daha zayıftır. Belirli bir yaştan sonra ancak yeni bir araba veya bir yazlık düşü kurabiliriz!

“ŞİMDİ HERKES GENÇLER GİBİ OLMAYA ÇALIŞIYOR”

• **Bugün karşınıza çıkan ergenlerin çoğu 21.yüzyılın çocukları. Ne tür farklılıklar, başkalaşımalar gözlemliyorsunuz?**

Eski Yunan'dan beri gençlere ilişkin söylemler var. Yanılmıyorsam Sokrates idi, “Ne olacak bu gençlerin hali?” diye yakınan. Kuşaklar arasında her zaman farklılıklar olacaktır. Elektrik geldiği kuşağı düşünelim ya da otomobil kuşağı ile ondan önceki kuşağı. Farklılıklar her zaman var. Kendi ergenliğimi düşünüyorum. ‘Merhaba Hüzün’ benim ergenlik kitabımdır. Platonik bir biçimde aşık olduğum Belçikalı mektup arkadaşımdan göndermişti. O zamanki sorunlarla bugünküler aynı, ifade biçimi değişmiş olabilir. Benim zamanımda internet yoktu. Bugün anebabaların en büyük şikâyeti ekran süreleri. Eskiden de sokakta oynayan çocuklara eve gel ders çalış diye bağırılır, çocuk evden sabahtan çıkar akşamada kadar top oynardı. Tom Sawyer'ı düşünün. Dereye gider, balık avlıyor, haytallık yapıyor. İnternet yoktu ama dışarıda olurdu çocuk. Yine de geçmişle bugün arasında birkaç fark var. Öncelikle yaşam beklentisi uzadı ve buna bağlı olarak gençlik bir ideal haline geldi. Evvelden “genç”, toy, deneyimsiz, bilgisiz görülür adam yerine konulmazdı. Şimdi hayranlık duyulan bir şey. Şimdi herkes gençler gibi olmaya başladı. Evvelden küçümsenen gençler idealize edildi. Köylerde eskiden ihtiyar meclisi olurdu. Şimdi düşünün kime ihtiyar dersiniz? Kim bunu kabullenir? O nedenle ergenlik krizinden çok ailenin krizinden söz etmek gerek. Anne baba orta yaş krizindedir, büyükanne büyükbaba da

yaşlılık ve ölüm krizindedir. Üç kuşak da krizdedir. Bunu yazdım kitaplarımda. Ergenlik krizindekiler için “ne yapacağım yaşamımda?” sorgulaması varsa, orta yaş krizindekiler için “bu zamana kadar neler yaptım ben?” hesaplaşması vardır.

“BÜYÜMEK İSTEMEYEN ÇOCUKLARIN SAYISI ARTIYOR”

Bu dönemin bir ikinci farkı, kral-kraliçe çocuktan söz ediyoruz artık. Belki bu evlerdeki çocuk sayısının azalmasıyla ilgili olabilir. Çin’de başladı bu önce, tek çocuk zorunluluğu yüzünden. Şimdi sanırım ekonomik nedenlerle bizde de tek çocuklu aileler çoğaldı. Bunun sonucu olarak hem çocuğa çok fazla olanak sunuluyor hem de ondan çok şey bekleniyor. Çok küçük yaşlarda sınavlara girmeleri, ölçme ve değerlendirme eziyetine tutulmaları gerekiyor. O nedenle “büyümek istemeyen” çocukların sayısı artıyor. Kendi çocukluğumla günümüz arasında bir farkı da burada görüyorum. 26 Şubat Pazar günü saat 18.00’de Yapı Kredi Kültür Sanat Merkezi’nde bu konuya “şımarıklık” bağlamında değineceğiz. Etkinlik ücretsiz, kayıt gerekmiyor. Ayrıca YouTube’den da izlenebilir.

“ÇOCUKLAR ÇOĞU KEZ ANNE BABALARINI KİŞKİRTİRLER”

• “Kışkırtma da ergenliğe özgüdür. Kışkırtmalara göğüs germek yetişkinlerin ödemesi gereken bir bedeldir” diyorsunuz. Neden?

Sözlükler kışkırtmayı “bir insanı kötü bir şey yapmak için tahrik etmek” olarak tanımlıyor. Kışkırtma ötekinin ne denli sağlam, dayanıklı olduğunu görmek için yapılan bir denemedir. Aslında çocuklar da çoğu kez anne babalarını kışkırtırlar,

ergenlikte bunun hem niteliği hem de niceliği değişir. Ergenin kışkırtmalarına gelmemek lazım. Bir gün çalıştığım hastaneye genç bir kız getirdiler. Tekerlekli sandalyeyle gelmişti. Bacakları kırılmıştı. Bir erkek arkadaşı varmış. Annesi durumu öğreniyor ve kızıyor, kötü sözler söylüyor. “Kendimi atarım” diyor kız, anne de “At” diyor ve atlıyor çocuk ikinci kattan. At dersiniz ergen kendini atar! Onun için kışkırtmaya gelmemek “kötü şeyler” yapmamak gerek.

• **Farklı kuşak tanımlamaları yapılıyor. Siz bu kuşak tanımlamalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Bugünkü çocukların Z kuşağı olduğu söyleniyor, bu doğru çünkü bizler de Z kuşağı anne babalarız. Kuşaklar arasındaki mesele bileşik kaplar meselesidir. Armut dibine düşer. Çok kızmayalım bugünün gençlerine, onları biz doğurduk, büyüttük. Onlar bizim ürünlerimiz.

SOLA KARŞI AMERİKANCI SINAV DÜZENİ

• **Sınav stresi altında büyümeye çalışan çocuklarla ilgili gözlemlerinizi neler? İstemesiniz de bu çarkın dişlisi oluyorsunuz.**

Sistemi böyle kurdular. 12 Mart’ta başlayan bir süreç bu, 12 Eylül’le iyice azgınlaştı. Devrimciliği, solu kesmek için yapıldı. Gençlik politikayla ilgilenmesin diye YÖK kuruldu ve örneğin vizeler kondu. Eskiden üniversitelerde yalnızca finaller vardı, vizeler YÖK icadıdır. Demokrat Parti’yle başlayan Amerikan hayranlığının da bir sonucu. Büyük bir yarışmacılık var şimdi. Amaç çocuklar politikayla uğraşmasın. Yalnızca yüceltsinler, yani çalışsınlar, çalışsınlar... Sürekli bir yarışma var. Eskiden olgunluk sınavı vardı. Bu öğrencinin belli bir düzeye erişip erişmediğini gösteriyordu. Şimdi yarışma var, kim birinci olacak soru bu? Olgunluk sınavı bir şeyi bilmenizle ilgiliydi, bir düzeye erişmenizle. Oysa şimdi sınavlar birinciyi istiyor. Anaokulları bile çocukları değerlendirmeye alıyorlar.

TERÖRİST İLAN EDİLEN BİR TOPLUM

• **Siyasi iktidar kendi görüşüne aykırı bir ses çıktığında herkesi ‘terörist’ ilan ediyor. Dil toplumsal belleğin oluşmasında önemli bir etken. Düşüncenin yasaklanması değil mi bu? Bu kötücül dilin toplumda ne tür sonuçları olur?**

Terör korku demektir. Terörist suçlaması korkuyla ilgilidir. Ötekileri bu şekilde suçlayanlar belki korku salmak istiyorlar. Ancak korku bir vıda gibidir, çok sıkarsanız yalama olur. Bir noktadan sonra işe yaramaz. Bir olasılık daha var, belki de kendileri çok korkuyorlar. O zaman da “korkunun ecele yararı” yok demekten başka ne söylenebilir?